

Bruxelles, 18.12.2020
COM(2020) 838 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU
privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2018/643 privind statisticile din
transportul feroviar

1. INTRODUCERE

1.1 OBIECTIVUL RAPORTULUI

Articolul 9 din Regulamentul (UE) 2018/643 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 aprilie 2018 privind statisticile din transportul feroviar¹ prevede că, după consultarea Comitetului Sistemului Statistic European, Comisia va prezenta Parlamentului European și Consiliului, până la 31 decembrie 2020 și, ulterior, la fiecare 4 ani, un raport privind punerea în aplicare a regulamentului și privind evoluțiile viitoare.

Prima secțiune a prezentului raport prezintă contextul regulamentului, cadrul de acțiune politică, precum și țările și statisticile vizate de regulament. Cea de-a doua secțiune prezintă aspecte legate de punerea în aplicare a regulamentului, în timp ce a treia și a patra secțiune conțin o descriere a posibilelor evoluții viitoare și concluziile raportului.

1.2 CONTEXT: CADRUL JURIDIC

Temeiul juridic inițial pentru statisticile în domeniul transportului feroviar a fost Regulamentul (CE) nr. 91/2003². Întrucât acest regulament a fost modificat substanțial de mai multe ori, acesta a fost reformat în 2018, din motive de claritate, prin Regulamentul (UE) 2018/643, reunind toate modificările într-un nou text juridic.

Regulamentul (CE) nr. 91/2003 a urmărit să ofere Comisiei, altor instituții ale UE, guvernelor naționale și publicului larg date statistice comparabile, fiabile, armonizate, transmise cu regularitate și cuprinzătoare cu privire la transportul feroviar de mărfuri și de persoane.

Modificările introduse în 2016 de Regulamentul (UE) 2016/2032 au avut scopul de a actualiza și a simplifica actul juridic original (reducând, astfel, sarcina administrativă a statelor membre), dar și de a optimiza cadrul juridic existent privind statisticile europene în domeniul transportului feroviar și de a-l alinia cu dispozițiile Tratatului de la Lisabona.

1.3 CADRUL DE ACȚIUNE POLITICĂ

În ultimii 25 de ani, Comisia a propus în mod activ restructurarea pieței europene a transportului feroviar în vederea consolidării poziției căilor ferate în raport cu alte moduri de transport. Eforturile Comisiei s-au concentrat pe trei obiective majore, toate trei fiind cruciale pentru dezvoltarea unui sector al transportului feroviar puternic și competitiv:

- (1) o piață a transportului feroviar deschisă concurenței;
- (2) creșterea nivelului de interoperabilitate și de siguranță a rețelelor feroviare naționale;
- (3) dezvoltarea infrastructurii de transport feroviar.

Relevanța politică este foarte ridicată. În Cartea albă *Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punctul de vedere al resurselor*³ sunt stabilite mai multe obiective pentru un sistem de transport feroviar competitiv și eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor. De atunci, prioritatea a fost instituirea unui spațiu feroviar unic european prin: i) desființarea obstacolelor de ordin tehnic, administrativ și juridic care împiedică intrarea pe piețele

¹ JO L 112, 2.5.2018, p. 1.

² Regulamentul (CE) nr. 91/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind statisticile din transportul feroviar (JO L 14, 21.1.2003, p. 1).

³ COM(2011) 144 final.

feroviare naționale; și ii) finalizarea rețelei feroviare europene de mare viteză până în 2050, când majoritatea transportului de călători pe distanțe medii ar trebui să se efectueze pe calea ferată.

Pe lângă sprijinirea nevoilor în materie de politică, datele colectate în temeiul Regulamentului (UE) 2018/643 sunt valoroase și pentru societățile de transport, universități, cercetătorii și specialiștii în modelarea transportului feroviar.

Într-un chestionar trimis în aprilie 2020, statele membre au menționat avantajele oferite de datele preluate din statisticile în domeniul transportului feroviar. Conform răspunsurilor furnizate de acestea, datele sunt utilizate de: autoritățile naționale; institutele de cercetare; sectorul feroviar în sine, pentru analiză și planificare; instituțiile UE; organizații internaționale, precum Forumul Internațional al Transporturilor și Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite; și responsabili de elaborarea politicilor, pentru planificare, monitorizarea obiectivelor și luarea deciziilor. În plus, statele membre au menționat faptul că datele sunt necesare pentru: a observa evoluția activității în domeniul transportului feroviar prin monitorizarea pe termen scurt (folosind date trimestriale) și pe termen lung (folosind date anuale); a efectua analize ale tendințelor la nivel național și analize comparative ale valorilor de referință cu alte țări; și a urmări evoluția ponderii transportului feroviar în cadrul transportului european global comparativ cu alte moduri (defalcare modală).

Pactul verde european⁴ este noua strategie de creștere care urmărește să asigure durabilitatea economiei UE prin transformarea provocărilor legate de climă și de mediu în oportunități în toate domeniile de politică și prin garantarea unei tranziții care să fie echitabilă pentru toți și favorabilă incluziunii tuturor. Pactul verde european prevede reducerea cu 90 % a emisiilor generate de transporturi până în 2050, precum și următoarele acțiuni prioritare pentru trecerea la o mobilitate durabilă și inteligentă:

- stimularea transportului „multimodal”;
- sprijinirea implementării unor soluții de mobilitate multimodală automatizată și conectată;
- o abordare mai eficientă a costurilor externe ale activităților de transport prin stabilirea prețurilor;
- intensificarea producției și a utilizării combustibililor alternativi durabili în domeniul transporturilor; și
- reducerea poluării cauzate de transporturi, în special în orașe.

Pentru accelerarea acestei tranziții, un procent substanțial din transportul rutier de mărfuri ar trebui efectuat în viitor pe calea ferată și pe căile navigabile interioare (în prezent, 75 % din transportul intern de mărfuri este efectuat pe cale rutieră).

1.4 STATELE MEMBRE ȘI ALTE ȚĂRI VIZATE DE PREZENTUL RAPORT

Regulamentul (UE) 2018/643 se aplică direct și în toate elementele sale tuturor statelor membre.

Toate statele membre au obligația de a furniza datele prevăzute în regulament, cu excepția Maltei și a Ciprului, care nu au infrastructură feroviară și, prin urmare, nu desfășoară activități de transport feroviar.

Datele privind transportul feroviar sunt transmise și de trei țări AELS (Asociația Europeană a Liberului Schimb) - Norvegia, Elveția și Liechtenstein. Trei țări candidate (Muntegru,

⁴ COM(2019) 640 final.

Macedonia de Nord și Turcia) și o țară potențial candidată (Bosnia și Herțegovina) transmit date în mod voluntar.

În temeiul articolului 6 din Regulamentul (UE) 2018/643, țările transmit către Eurostat: (i) statistici anuale detaliate privind transportul de mărfuri și de pasageri; (ii) statistici trimestriale privind transportul de mărfuri și de pasageri; (iii) statistici regionale privind transportul de mărfuri și de pasageri (la fiecare 5 ani, pentru o perioadă de referință de 1 an); (iv) statistici privind fluxurile de trafic pe rețeaua feroviară (la fiecare 5 ani, pentru o perioadă de referință de 1 an); și (v) statistici anuale privind nivelul de transport în transportul de mărfuri și de pasageri.

Începând cu 1 februarie 2020, data la care Regatul Unit a părăsit Uniunea Europeană, Eurostat a adăugat la seturile sale de date noul agregat „Uniunea Europeană - 27 de țări (din 2020)”, care exclude Regatul Unit. În cursul perioadei de tranziție până la sfârșitul anului 2020, Regatul Unit transmite în continuare date către Eurostat, acestea fiind puse la dispoziția utilizatorilor.

2. ACȚIUNI ÎN URMA PUNERII ÎN APLICARE A REGULAMENTULUI

2.1 RESPECTAREA OBLIGAȚIILOR LEGALE

Respectarea obligațiilor de transmitere a datelor definite în Regulamentul (UE) 2018/643 este foarte bună, toate statele membre transmițând seturile de date solicitate. În unele cazuri pot apărea scurte întârzieri cauzate de unele modificări la nivel național (de exemplu, modificări ale sistemelor informatice sau pe piața feroviară). Totuși, aceste întârzieri nu au avut niciodată un impact asupra elaborării statisticilor în domeniul transportului feroviar. Țările respectă metodologia convenită, lucru ce permite elaborarea de statistici fiabile și de înaltă calitate privind transportul feroviar de mărfuri și de persoane în Europa.

2.2 METODELE UTILIZATE PENTRU COLECTAREA DATELOR ÎN STATELE MEMBRE

Întreprinderile feroviare colectează date folosind metodele adoptate de fiecare țară și le transmit autorităților naționale, care se ocupă de prelucrarea datelor. *Manualul de referință privind statisticile referitoare la transportul feroviar*⁵ creat de Eurostat include un capitol dedicat metodologiilor naționale, cu un subcapitol referitor la compilarea datelor și managementul calității acestora.

2.3 SARCINA ADMINISTRATIVĂ PENTRU STATELE MEMBRE

Eurostat depune permanent eforturi în vederea simplificării și a reducerii sarcinii administrative. Pe baza feedbackului furnizat de statele membre, Eurostat, în cooperare cu institutele naționale de statistică, pune în aplicare măsuri specifice pentru reducerea sarcinii administrative implicate de colectarea datelor și de raportare.

În urma solicitărilor venite din partea statelor membre, Regulamentul (CE) nr. 91/2003 a fost modificat în 2016 în vederea reducerii și a simplificării sarcinii administrative a acestora. Următoarele anexe au fost modificate:

- Anexa B - „Statistici anuale privind transportul de mărfuri (raportare simplificată)” - a fost eliminată;
- Anexa C - „Statistici anuale privind transportul de călători (raportare detaliată)” - a fost simplificată prin eliminarea tabelelor C1 („Călători transportați, pe tipuri de

⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/29567/3217334/Reference+manual+on+Rail+Transport+Statistics+%28Version+8.01%29/ed767b61-7fca-470a-a9e2-582e4aabcdcb> (Disponibil doar în limba engleză).

transport - date provizorii, numai număr de călători”) și C2 („Călători internaționali transportați, pe țară de îmbarcare și pe țară de debarcare - date provizorii, numai număr de călători”);

- Anexa D - „Statistici anuale privind transportul de călători (raportare simplificată)” - a fost eliminată;
- Anexa H - „Statistici privind accidentele” - a fost eliminată. Până în 2016, statele membre au transmis date privind accidentele către Eurostat și Agenția Uniunii Europene pentru Căile Ferate. Din 2016, aceste date sunt transmise doar agenției, pentru a reduce sarcina administrativă a statelor membre. Agenția trimite apoi datele către Eurostat pentru a fi difuzate prin intermediul bazei sale de date⁶;
- Anexa I - „Lista întreprinderilor (raportare privind lista întreprinderilor)” - a fost eliminată.

Eurostat depune eforturi pentru dezvoltarea unor proceduri mai solide de validare și de verificare a calității datelor, prin care statele membre să primească feedback rapid într-o etapă incipientă a procesului de transmitere a datelor.

Conform răspunsurilor furnizate la chestionarul trimis statelor membre în aprilie 2020, cadrul definit în Regulamentul (UE) 2018/643 este suficient pentru a satisface nevoile utilizatorilor, sarcina suportată de respondenți nefiind una excesivă. Țările consideră că datele sunt deosebit de valoroase și că sarcina și costurile suportate de respondenți și institutele de statistică pentru colectarea acestor date sunt justificate având în vedere beneficiile oferite. Statele membre admit faptul că nu se poate vorbi despre o logistică ecologică fără transportul feroviar, un sector care trebuie modernizat și consolidat. Pentru sprijinirea acestui proces, sunt necesare date relevante și fiabile în vederea definirii și evaluării diferitelor măsuri.

2.4 VALIDAREA DATELOR ȘI CALITATEA DATELOR STATISTICE PRIMITE

În timp ce răspunderea pentru calitatea statisticilor privind transportul feroviar revine statelor membre, Comisia ia toate măsurile necesare pentru a detecta eventualele erori în datele primite. Eurostat menține un sistem informatic fiabil pentru primirea, validarea și prelucrarea datelor și efectuează mai multe tipuri de verificări ale datelor. Dacă sunt detectate erori, țările trebuie să trimită date revizuite.

A fost atins un nivel ridicat de standardizare în ceea ce privește dispozițiile de natură tehnică pentru transmiterea datelor. Țările transmit datele către Eurostat prin intermediul portalului EDAMIS, respectând structura fișierului și formatul de înregistrare solicitate. Un proces de validare implementat prin sistemul informatic principal permite detectarea rapidă a erorilor de bază și a codurilor incorecte, precum și integrarea rapidă a informațiilor în baza de date de producție a Eurostat.

După încărcarea datelor în baza de date de producție a Eurostat, sunt efectuate verificări detaliate cu privire la calitatea datelor transmise. Aceste verificări vizează coerența tabelelor de raportare ale fiecărei țări, coerența acestor tabele în timp, coerența între diferitele tipuri de tabele și o comparație a rezultatelor între țările raportoare partenere (verificări în oglindă).

În general, calitatea datelor este considerată bună, însă sunt încă necesare eforturi pentru reducerea asimetriilor evidențiate de verificările în oglindă, deși unele dintre aceste asimetrii rezultă din diferențele existente între metodologiile naționale și nu pot fi ușor eliminate. Este necesară și o îmbunătățire a raportării datelor referitoare la tranzit prin armonizarea metodelor de colectare a datelor în țările raportoare.

⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Disponibilă în limbile engleză, franceză și germană).

2.5 SPRIJIN METODOLOGIC ACORDAT STATELOR MEMBRE

Eurostat oferă țărilor raportoare asistență tehnică și metodologică continuă pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) 2018/643.

Aceasta include vizite organizate de Eurostat în diferite țări pentru a discuta aspectele neclare. În plus, la fiecare 2 ani, Eurostat organizează o reuniune a experților naționali (Grupul de experți privind statisticile în domeniul transportului feroviar) din toate statele membre, țările AELS, țările candidate și potențial candidate pentru a face schimb de bune practici și a discuta despre calitatea datelor, aspectele metodologice și noile proiecte. Punerea în aplicare a regulamentului este, de asemenea, un punct obișnuit pe ordinea de zi a reuniunilor Grupului de coordonare pentru statisticile în domeniul transporturilor.

Manualul de referință privind statisticile referitoare la transportul feroviar oferă statelor membre orientări cu privire la punerea în aplicare a regulamentului. Manualul de referință este actualizat periodic (de obicei anual) pentru a include cele mai recente informații, documente sau orientări relevante pentru colectarea statisticilor în domeniul transportului feroviar.

În 2019, Eurostat a publicat, în strânsă cooperare cu Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite și cu Forumul Internațional al Transporturilor, cea de-a cincea ediție a *Glosarului de termeni în domeniul statisticii transporturilor*, care include o secțiune actualizată și îmbunătățită privind transportul feroviar. Glosarul vizează standardizarea definițiilor termenilor în domeniul statisticii transporturilor la nivel european și internațional.

2.6 DISEMINAREA DATELOR

Eurostat pune la dispoziție datele colectate în temeiul Regulamentului (UE) 2018/643 prin baza sa de date de diseminare, care poate fi accesată gratuit pe site-ul internet al Eurostat. Aceasta include 26 de tabele privind transportul feroviar, care sunt actualizate periodic și însoțite de fișiere cu metadate detaliate.

Eurostat publică, de asemenea, articole în publicația sa „Statistici explicate”, care prezintă o analiză a datelor pentru mass-media și pentru publicul larg⁷. Datele sunt diseminate, de asemenea, prin extrageri de date personalizate pentru utilizatori și responsabili de elaborarea politicilor, în articole de știri și publicații Eurostat (de exemplu, publicația statistică *Energy, transport and environment statistics*⁸).

3. DEZVOLTAREA ÎN CONTINUARE A STATISTICILOR ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI FEROVIAR

Pactul verde european prevede un set de politici transformatoare în toate sectoarele economice, inclusiv în sectorul transporturilor. Statisticile în domeniul transportului feroviar de mărfuri și de persoane pot contribui la stabilirea și la monitorizarea obiectivelor de politică prin furnizarea de date privind volumele de mărfuri transportate, numărul de persoane transportate, numărul de kilometri parcurși, echipamentele și infrastructura. Aceste informații sunt colectate în temeiul Regulamentului (UE) 2018/643 și din chestionarele cu participare voluntară.

Măsurile privind confidențialitatea datelor implementate în unele țări limitează potențialul de colectare a acestor informații în temeiul Regulamentului (UE) 2018/643. Împreună cu statele

⁷ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Category:Rail> (Disponibil doar în limba engleză).

⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-DK-19-001> (Disponibil doar în limba engleză).

membre, Eurostat va analiza dacă și cum pot fi reduse constrângerile impuse de confidențialitatea datelor.

Pentru extinderea sferei de cuprindere a statisticilor din transportul feroviar, Eurostat a semnat un acord administrativ cu Agenția Uniunii Europene pentru Căile Ferate pentru a primi și a publica date despre:

- (i) lungimea liniilor și a firelor de cale ferată echipate cu Sistemul european de management al traficului feroviar (ERTMS);
- (ii) numărul gărilor echipate cu facilități pentru persoanele cu mobilitate redusă.

Primele date, publicate în trimestrul al treilea din 2020, se referă la lungimea liniilor echipate cu ERTMS.

În plus, Eurostat depune eforturi pentru dezvoltarea unei matrice de distanțe pentru transportul feroviar, care să ajute la calcularea indicatorilor de defalcare modală pe baza categoriei de distanță, fără a crește sarcina administrativă a țărilor raportoare. Matricea de distanțe pentru căile ferate se bazează pe nivelul NUTS 2 de clasificare a regiunilor, astfel încât să corespundă colectării de date regionale privind transportul feroviar în cadrul anexei IV la Regulamentul (UE) 2018/643. Modul în care se va dezvolta matricea de distanțe va depinde de îmbunătățirea rețelelor geografice. Aplicarea sa va depinde, în principal, de disponibilitatea și calitatea datelor privind transportul feroviar la nivel regional.

Gradul de acoperire geografică al statisticilor referitoare la transportul feroviar poate fi mărit prin extinderi viitoare ale Uniunii Europene și prin implicarea voluntară a altor țări și/sau a organizațiilor internaționale prin acorduri de cooperare.

Răspunsurile furnizate la chestionarul trimis în aprilie 2020 arată că statele membre nu consideră că sunt necesare în prezent modificări sau îmbunătățiri ale Regulamentului (UE) 2018/643. Nu există nevoi noi ale utilizatorilor care să necesite a fi abordate. Cu toate acestea, noile inițiative de politică naționale, europene și internaționale privind durabilitatea și transformarea sistemelor de transport pot da naștere unor nevoi noi în materie de date. După identificarea acestor nevoi, ele trebuie evaluate și discutate în timp util în cadrul Grupului de experți privind statisticile în domeniul transportului feroviar.

4. CONCLUZII

Regulamentul (UE) 2018/643 a fost pus în aplicare cu succes, iar rezultatele obținute sunt considerate pozitive. Un mecanism bine stabilit atât la nivel național, cât și la nivelul Eurostat, permite producerea de statistici comparabile și de înaltă calitate.

Eurostat depune toate eforturile pentru a ajuta statele membre la punerea în aplicare a regulamentului și la elaborarea de statistici de înaltă calitate. Acesta a dezvoltat un sistem informatic și a introdus metode de comunicare menite să reducă la minimum sarcina administrativă implicată de gestionarea datelor pentru țările raportoare. Eurostat a oferit, de asemenea, sprijin pentru îmbunătățirea în continuare a calității datelor și reducerea sarcinii administrative implicate de colectarea și raportarea datelor.

Statisticile în domeniul transportului feroviar au o aplicare imediată în procesul de elaborare, implementare și monitorizare a politicilor la nivel național și european. Pe lângă responsabilii de elaborarea politicilor, o serie de organizații și alți utilizatori, precum cercetători și analiști, și-au manifestat interesul față de aceste date, iar Eurostat face tot posibilul să asigure un nivel ridicat de disponibilitate a acestor statistici în domeniul transportului feroviar prin difuzarea lor prin diverse mijloace.